Contributed by Sébastien Brulez
woensdag, 09 november 2005 - Last Updated zaterdag, 09 juni 2007

De Waalse politiek legde met het Marshallplan voor Wallonië haar ei: meer jobs, minder belastingen, zo wordt beloofd. We zijn nog een jaar van de gemeenteraadsverkiezingen verwijderd. Na de laatste verkiezingen werden de liberalen de regeringsboot uitgekieperd, en kon de CDH-ster Sint-Elio vervoegen aan het firmament van de Waalse macht. Maar in plaats van de beide voeten op de grond te houden, toonde dit duo zijn ware gelaat met een neoliberaal beleid dat nog niet eens beroep hoeft te doen op de liberalen zelf. De werkende mensen ervaren ondertussen de dagelijkse realiteit van de delokaliseringen en loonmatiging.

Enkele maanden maar na de voorstelling van het Toekomstcontract voor Wallonië (en de enorme mediacampagne die ermee gepaard ging in het zuiden van het land), toverde de gewestregering net voor de politieke rentree een nieuwe mirakeloplossing uit haar hoed: "De prioritaire acties voor de Waalse toekomst", beter bekend als het Marshallplan voor Wallonië.

Waarover gaat het officieel ?

Eén miljard euro, verdeeld over vijf prioriteiten: concurrentiepolen ontwikkelen, de creatie van economische activiteit stimuleren, de bedrijfsfiscaliteit verlichten, onderzoek en innovatie vooruithelpen in functie van de ondernemingen, competenties aanmoedigen in functie van tewerkstelling. En wat met het sociale? Volgens de laatste berichten wordt de discussie daarover voorzien begin oktober... We zullen zien. We herinneren ons nog al te goed de laatste 'sociale' initiatieven van de gewestregering: de verkoop van de helft van zijn aandelen in Arcelor om een deel van zijn economisch herlanceringsplan te financieren, naast het schrappen van 300 jobs bij Sonaca (waarvan het Waalse gewest de enige aandeelhouder is)!

Ondertussen jubelen de liberalen, die nochtans in de oppositie zitten: "Dit is een liberaal geïnspireerd plan zonder de liberalen!" (1) De minister-president van het Gewest, Jean-Claude Van Cauwenberghe (PS) weerlegt dit etiket: "Economische ontwikkeling hoort de liberalen niet toe. Wij zijn moderne, pragmatische socialisten. De Vlamingen appreciëren dat, hoewel ze soms denken dat wij archeo-marxisten zijn".(2)

Er moet dus een miljard euro uitgetrokken worden om de Waalse economie te herlanceren, onder andere om de sociale bijdragen voor de bedrijven te verminderen. Concreet gaat het erom de belastingen op de verschillende niveaus (gemeentelijk, provinciaal, gewestelijk) te verminderen, en in bepaalde gemeentes vrijhandelszones (sic) te creëren. Vijfentwintig gemeenten zullen hieronder vallen. In die zones zullen de ondernemingen genieten van talrijke fiscale verminderingen. De economische expansiesteun wordt er gemaximaliseerd. Met andere woorden, men gaat er gewoon mee door de kosten voor de patroons te verminderen op de rug van de gemeenschap. Wanneer volgen de vrijhandelszones waar de sociale rechten niet meer gelden, om de investeerders aan te trekken?

Maar hoe gaat Wallonië één miljard euro uitgeven, terwijl het zich tegelijk ontdoet van een deel van haar inkomsten? Het woord is in de mode: rationaliseren, en dat in verschillende openbare administraties. In Henegouwen bijvoorbeeld zal die politiek een reëel probleem stellen voor de provinciale begroting. De compensaties die door het Gewest worden voorzien, zullen niet volstaan om de putten te dichten. Volgens Le Soir brachten "in 2005 de belasting op motoren, de compenserende industriële belasting en de belasting op het bedrijfsoppervlak 21,6 miljard euro op voor de provincie Henegouwen (...). De schrapping van de TPGE vanaf 2006 en de progressieve schrapping van de compenserende industriële belasting en van de belasting op motoren, in vier jaarlijkse schijven van 25 % tot in 2009, zal de Henegouwse fiscale opbrengst reduceren van 24,6 miljoen euro tot 3 miljoen en een beetje. (...) En dit verlies aan belastingsinkomsten zal met de jaren maar groter worden."(3) Nu al wordt aangekondigd dat "moeilijke maatregelen genomen zullen moeten worden". Jobs creëren in de privé om beter te kunnen ontslaan in de openbare instellingen?

Wat het luik van de competenties betreft, zet de gewestregering zijn offensief verder door op de letter de neoliberale oriëntatie te volgen zoals die door de EU is uitgezet. Er wordt duidelijk gestipuleerd dat het plan zich inschrijft in de doelstellingen van de tops van Lissabon en Barcelona die "zich als ambitieus objectief hebben voorgenomen van de Europese economie de meest competitieve te maken door Europa volop binnen te leiden in de kennismaatschappij." We spreken dus wel degelijk over een toenemende afhankelijkheid van de universiteiten ten opzichte van de private ondernemingen. (4)

Jobs, maar aan welke prijs ?

Wat de jobcreatie betreft, is het Gewest zelfs bereid de lonen te betalen in de plaats van de patroons ! Zo stelt het plan dat "een jongere die een vorming heeft gevolgd zijn verworven competenties zal kunnen uittesten op een werkpost in een bedrijf. Gedurende deze periode zal hij vergoed worden uit de werklozenkas, aangevuld met een premie door de werkgever, en dit zodanig dat het equivalent van een loon in die functie wordt bereikt".(5) Minister Antoine vat dit nog veel duidelijker samen: "Voor de eerste job zeggen we aan de bedrijven: jullie betalen maar het verschil tussen de werkloosheidsuitkering en het loon". Als puntje bij paaltje komt, is het de arbeider die onrechtstreeks via de belastingen een goed deel van zijn loon betaalt.

Het doel van het plan is dus duidelijk: de lasten van de ondernemingen verminderen om de winst van de aandeelhouders te laten stijgen. In 1969 al wees Ernest Mandel de pogingen tot reconversie in Wallonië met de vinger. Of ze nu reconversie worden genoemd, Toekomstcontract of Marshallplan, al die pogingen zijn er nooit in geslaagd Wallonië uit het economisch moeras te trekken om de simpele reden dat ze enkel oplossingen zoeken binnen het kader van de kapitalistische economie. Mandel schreef: "De oorzaak van de Waalse neergang is de relatieve val van de kapitalistische winstvoet in Wallonië. Het doel van de burgerlijke politiek van reconversie in Wallonië is die winstvoet opnieuw te doen stijgen. Dat is brutaal. Maar we moeten de zaken bij hun naam noemen. De redenering van de burgerlijke economen (...) is eenvoudig: is het niet zo dat de kapitalisten niet langer voldoende investeren in Wallonië omdat de investeringen niet meer zo winstgevend zijn? Laten we ze dus opnieuw rendabel maken. Zo zullen de investeringen wel opnieuw komen!"(6)

Maar zelfs als die investeringen terug komen, betekent dat nog geen groei van de tewerkstelling. In 1997 maakte subcomandante Marcos in een oproep tot verzet tegen de neoliberale globalisering de volgende vaststelling: "Eén van de neoliberale leugens bestaat erin te stellen dat de economische groei van de ondernemingen een betere verdeling van de rijkdom en van de tewerkstelling met zich mee zal brengen. Dat is fout. Op dezelfde manier als de toename van de macht van een koning niet als effect heeft dat de macht van zijn onderdanen toeneemt (eerder het tegendeel), verbetert het absolutisme van het financieel kapitaal niet de verdeling van de rijkdommen, noch creëert het jobs. Armoede, werkloosheid en precariteit vormen zijn structurele gevolgen." (7)

(1) Serge Kubla, tijdens de uitzending Mise au Point gewijd aan het Plan Marshall, op RTBF.
(2) PIRET (P.), "Nous sommes des pragmatiques", in La Libre Belgique, 16/09/05,
(3) SAINTGHISLAIN (V.), "La Province fait ses comptes", in Le Soir, 23/09/05
(4) Voor een meer diepgaande analyse van deze problematiek, zie "Savoirs et Capital : l'Université", Cahiers marxistes, n°230, april-mei 2005
(5) Het volledig plan "Actions prioritaires pour l'Avenir wallon" kan je downloaden op de website http://gov.wallonie.be/code/fr/action_prio.pdf
(6) MANDEL (E.), "Wallonie : Quelle reconversion et... pour quoi faire ?", in La Gauche, n°21, 24 mei 1969, http://www.ernestmandel.org/fr/ecrits/txt/lagauche/wallonie.htm
(7) SOUS-COMMANDANT MARCOS, "Pourquoi nous combattons", in Manière de voir, n°83, oktober 2005, p. 68